BALOGH TAMÁS

Esti Kornél utolsó szerelme

Kiss Lackónak

Meséljek valamit? Legyen. De mostanság nem szeretem az egyes szám első személyben elmesélt történeteket. Nem magam miatt. Csak rád gondolok, olvasó. Ha azt látod, „és akkor elmentem szörfözni", elhiszed, én tettem. Pedig ez így hamis, nem tudok szörfözni. Nem akarlak becsapni. Át is adom a szót:

– Meséljek valamit? – kérdezte Esti Kornél. – Legyen. De mostanság nem szeretem az egyes szám első személyben elmesélt történeteket. Inkább elmondok egy esetet; vidéki szórakozóhelyen hallottam. Egy lány mondta el nekem utolsó hónapját, hogy megismert egy idősebb férfit. Így kezdte:

Meséljek valamit?

Bólintottam. Volt már bennem némi ital, s Tünde, mert így hívják, tetszett nagyon, nem akartam, hogy idő előtt elüljön asztalomtól, magakorú társaihoz. Szép lány volt, izgató, klasszikus szépség. Szőke haj, domború keblek, melyeket melltartó fékezett. Pántja átsejlett a blúzon. Az eltakart, de sejtetett szépség mindig izgalmasabb, mint a feltárt. Mert szabad utat enged a fantáziának. Ábrándoztam is eleget. Most is, hogy eszembe jutott. Most például, ebben a pillanatban. De akkor a legtöbbet. Amikor mesélt. Mert hogy bólintottam, így folytatta:

Legyen. De mostanság nem szeretem az egyes szám első személyben elmesélt történeteket. Úgy érzem, túlságosan kitárulkozom, ha „én"-t mondok. Mint a filmekben az emberek, ha pszichológushoz vagy szexuális tanácsadóhoz mennek, így kezdik: „van egy barátom, akinek bizonyos gondjai vannak", és akkor mind a ketten tudják, hogy miről van szó, de belemennek a játékba. Tegyünk mi is így, Kornél. Szóval van egy barátnőm, akinek bizonyos gondjai vannak. Az osztálytársam, Orsolyának hívják, megismert egy idősebb férfit. Akinek, szerinte, ő volt az utolsó szerelme.

Akkor történt, amikor osztályfőnökünk – egyben magyar- és rajztanárunk – megbetegedett, és hosszabb időre kórházba került. Ekkor érkezett az iskolába egy idegen, akit addig még soha nem láttunk a városban. Az egyik osztálytársam mondta, amikor már a férfi tanított minket, hogy emlékszik rá, együtt utaztak a vonaton, s a férfi igencsak ismeretlenül topogott a városba kerülve. Pedig állítólag itt született, itt nőtt fel, csak aztán elkerült. Később mindezt elmesélte ő maga is Orsinak, tényleg így volt. Szóval megérkezett a férfi, az osztályfőnök bemutatta nekünk. Hétfőn már ő tartotta az első órát. Mit mondjak? Érdekes volt. Az óra elején egy percig úgy érezhette, a Pokol vala-

melyik bugyrába került: az osztály nem vette észre, hogy bejött. Orsolyát nézte, a melleit. Elbambult kissé. Azt hitte, Orsi nem látja. Pedig látta. És örült neki. Mint ahogy én örülök annak, hogy maga engem bámul, Kornél. Vagy nem így van?

Na, ugye. Kosztolányi költészetét kezdte velünk, rajzból meg a huszadik századi művészetet. Orsolyának tetszettek a vonalak, melyekkel felskiccelte a táblára egy-egy műnek a szerkezetét, tetszett, ahogy beszél róla. Bár a férfi azt mondta, soha nem tanított még, nem hittük el neki. Élvezte a témát. Közben általában Orsit nézte. Ő meg hagyta. Néha levette kardigánját vagy pulóverét, hogy csak egy blúz maradjon rajta, időnként nyújtózkodott, hadd feszüljön még jobban a ruha. Aminek meg is lett az eredménye. Ne gondoljon rosszra, Kornél, nem történt semmi olyasmi. Hétvégén a tanár meghívta Orsolyát egy italra, letegeződtek, összebarátkoztak.

Az első szombaton történt. Már öt napja tanított minket, de még nem tudhatta, hogy Orsiék szombatonként feljárnak a Mindenjóba. Most is itt vannak. A tanárnak találkozója volt régebbi ismerősével. Amikor megláttam, először meg sem ismertem. A régebbi szakállas, szőrmók mackó helyett most egy fess, fiatalos „mácsó" (zárójelben mondom, ezt idézőjelben értem) ült az asztalnál. Se szakáll, se bajusz, fiatalodott vagy tíz-tizenöt évet. Jóképű lett. Az asztaluknál éppen egy részeg, bajszos magyartanár dumált, városunk szülöttje, akinek már könyve is jelent meg. Nem hallottam tisztán, miről, de azt hiszem, nem is baj.

Tudjátok, ki az? Akiről a múltkor meséltem. Az a részeg állat, aki nem akarta elhinni, hogy én Esti Kornél vagyok. Mondta ő, hogy ezt a szerepet fiatal korában ő is eljátszotta, kalapot hordott és selyemkendőt, és bohémkodott és úgy beszélt, mintha Kornél lenne. Ő ezt már elsütötte, ne utánozzam. Mondom, én nem utánzok semmit. Én tényleg Esti Kornél vagyok. Erre csak legyintett, és meghívatta magát egy sörre. Ha viszek neki, elhiszi. Vittem. De nem hitte. Erre elmondtam neki, hogy én nem az az Esti Kornél vagyok, akit Kosztolányi megírt, én egy evilági Esti Kornél vagyok, ez a polgári nevem. Tessék, itt a személyim, nézze meg, mondtam, s az orra alá dugtam az iratot. Apám Esti József, engem pedig valóban a Kádé iránti tiszteletből nevezett el a hősről. Ennyi. Nem több. Oké, elhiszi. De akkor is. Nagyon hasonlítok egy fickóra, aki ugyanígy néz ki, ugyanígy beszél, s néha ő is Esti Kornélként mutatkozik be. Kire, kérdeztem. Balogh Tamásnak hívják, felelte, s becsmérlően lebiggyesztette az ajkát. Nem ért semmihez, mondta. Csak van. És tényleg ugyanúgy néz ki, mint én. Mindannyian hasonlítunk egymásra, feleltem. Otthagytam. De folytatom Tünde meséjét:

A tanár is észrevette Orsolyát. Meghívta egy italra. Bár a lány csak narancsot kért, vodkával kapta. Igaz, előtte is úgy itta. Beszélgettek, majd a tanár kérésére letegeződtek. Aztán ki-ki visszament a saját társaságához, Orsi hozzánk,

a tanár az asztalához, ahol még mindig a bajszos részeg beszélt. Azonban én láttam jól, hogy Orsi és a tanár pillantása ezek után többször is találkozik az este folyamán, és ilyenkor mindig mosoly is követi. A szemek után a szájak mosolya. Hajnaltájt Orsolya a barátjával hazament, a férfi még maradt. Az osztály még hétfőn is látta rajta az „átbeszélgetett" szombat éjszaka nyomát. Orsolya (és akik még ott voltak) cinkosan összenéztek: ők tudják, tanáruk mitől olyan fáradt hétfő reggel.

Ekkor feleltetett. Később elárulta, nemcsak azért, mert kötelessége, de mert ezáltal nyer vagy tíz-tizenkét percet, amikor nem neki kell beszélnie. Beszéljen a diák. De kicsoda? Orsolyára nézett, szemével kérdve, akarsz-e felelni, Orsi? A lány nem akart. Felütötte hát a naplót, ahol nyílik, az felel. Orsolyánál nyílt ki. László, téged hallgatunk, nézett a tanár az osztály egyik legjobbjára. A többiek fellélegeztek. Akárcsak a *Tanár úr kérem*ben, amikor felszólítják a jó tanulót. Itt László volt az osztály Steinmannja, a „pedálgép", aki minden órára készül, aki jelentkezik, aki mindig mindent tud, aki mindig utoljára adja be a dolgozatát, mert csak ezt az egy mondatot még, tanár úr, csak befejezem a gondolatot... Senki sem lepődött meg azon, hogy ötöst kapott.

Aztán ismét szombat lett. A férfi találkozott Orsolyával. Már a lány miatt ment a Mindenjóba. Hogy álcázza magát, múlt heti asztaltársaságához ült. Ám Orsolya látta, hogy nem figyel arra, ami elhangzik. Hogy megint őt nézi. És Orsolya – női kacérság miatt? vagy netán jobb jegyet remélve? nem, nem hiszem, hogy ez utóbbi miatt – integetett a tanárnak. Most ő akarta meghívni a férfit, de az nem hagyta. Jobb is lett így. Már így is figyelték őket, hogy mi van ezek között. De szimpátiánál több nem volt. Illetve (ahogy azt Orsolya a tanár egy később hozzá írt leveléből megtudta) a tanár kettős érzéssel kereste az ő társaságát. Egyrészt igen kellemes „aesthetikai élményt" nyújtott számára a lány, másrészt viszont „ethikai probléma" is volt számára. Józan kapcsolatnál többre gondolni sem mert, mert már a gondolattól is lelkiismeret-furdalása lett. Vágyott persze a lányra, de saját korlátait ismerve. Ő az ötvenhez közeledik, a lány még a húsztól is messze. Fiatal korban hosszabbak az évek, csak később tűnik úgy, mintha repülnének. A tanár tudja ezt. Ő is volt gimnazista, akkor lassan telt az idő. Év közben alig vánszorgott, óráról-órára szenvedte magát a mutató, felelés, dolgozat, testnevelés-órai futás volt feketebetűs ünnep a naptárban.

Ezeket a tanár írta Orsolyának. Ugye ez kiderült? Hiszen a lány máshonnan nem tudhatna ilyesmiről. Tizennyolc éves korában az ember még nem gondolkozik az idő múlásáról. A daliás időkről. Amikor az ember még lázadt. Mint mi. Fiatalon sok marhaságot megtettünk. Mostanra lehiggadtunk. Bár még egyik-másik ismerősöm néha odajön hozzám, hogy te, Kornél, nem csinálunk valami bulit, kérdezi, mire én csak megrázom fejem, s annyit mondok: öreg vagyok már ehhez. Erre rájön, ő is. Meghagyjuk a bulizást a fiataloknak.

Nézzük őket. Közben csendesen iszogatunk, beszélgetünk. Övék a jövő. Mienk a múlt. De még nincs vége a történetnek.

Orsolya egyre jobban megismerte a tanárt. A múltját. Bozóton született, ott végezte iskoláit is, de aztán tizenévesen elkerült otthonról, egyetemre, aztán ott is maradt, a nem túl távoli, de nem is szomszédos városban. Egyszer, tizennyolc éve hazalátogatott, de különben nem járt vissza szülővárosába. Volt egy felesége és van egy fia. A felesége nem meghalt, elváltak. Nem bánja. Éli életét, a fiát szereti, figyeli, mi lesz a gyerekből. Elég jól rajzol, ezt tőle kaphatta. Ennyit biztosan. A tanár még sohasem tanított. Mi voltunk az első osztály, akiknek a nyugdíjkorhatárhoz közeledve először magyarázott táblánál vagy máshol. S bár tanári diplomáját ezelőtt nem használta, mégis a művészettel foglalkozott. Egy múzeumban volt munkatárs, képek eredetiségét vizsgálta, néha restaurált. Írt egy-két művészeti könyvet már nem élő festőkről, és egyet a magyar képzőművészet mai állapotáról. Tanácsaival segíti a fiatalokat, akik megkeresik őt, persze, azokat. Legutoljára minket tanított. Utoljára Orsolyával beszélt, amikor áradt a folyó.

Tünde téved. Nem tud róla, de valótlant állít. Nem hazudik, neki hazudtak. A tanár, aki magát művészettörténésznek adta ki, nem az igazat mondta. Ezt egy a történetben eddig fel nem bukkanó epizódszereplőtől tudom. Ugyanakkor volt a bozóti gimnáziumban gyakorlótanár, amikor a másik helyettesített. Bár a fiatalember még csak végzős egyetemista, eléggé jártas a modern magyar művészetben. S mivel jópár lyukas órája volt, bejárt mások előadására is. Így került be a tanár egy-egy rajz órájára, ahol meglepő dolgot vélt felfedezni. A tanár vázlatai, amiket a táblára skiccelt fel, „krétakezelésükben", vonalvezetésükben, perspektívájukban és úgy általában, meg nem magyarázhatóan is hasonlítottak az egyik legjobb nevű ma élő és alkotó festő munkáira. Szerinte a tanár nem dolgozott soha múzeumban, vagy ha igen, akkor is csak mellékesen. Nem írt könyveket, csak kisebb tanulmányokat. Ellenben csinált mást. Festő volt ő, a jobbak közül való. De nem így hívják. Más neve van a festőnek mint a frissen avanzsált tanárnak. És egy ideje eltűnt. Nem jelentkezett új képpel, tárlattal pár éve. Talán alkotói válságba került, talán betegsége volt, kézbajok, miegymás. Most gondosan ügyel inkognitójának fenntartására. Nem egy ember ő, hanem kettő.

Megkavarva az események menetét, Tünde ezek után azzal folytatta a mesét, hogy a leendő tanár megérkezik a városba. Azt már elmondta, hogy Orsolya találkozott vele utoljára, most azt, kicsoda először. Senki. Amikor a férfi megérkezett, senki sem várta az állomáson. Jöveteléről senki sem tudott. Szülei nem éltek már, ismerősei szétszóródtak az országban. Nem is akart találkozni senkivel, a hazatérést egyedül akarta megélni. Újra „itthon" lenni, szembesülni a régi és az új épületekkel, az utcákkal, terekkel. Az emlékekkel. Elindult hát a városközpont felé, s nem is találkozott volna senkivel, kalapját

szemébe húzta, nem nézett senki szemébe. Azonban valaki mégis felismerte, talán enyhén lúdtalpas járásáról vagy kissé előre döntött testtartásáról. Egy volt osztálytársa. Kedvetlenül vette tudomásul, hogy társasága akadt. Az útba eső első kocsmában ittak némi italt, s a másik felajánlotta a leendő tanárnak, lakjon nála, amíg a városban tanít. Ennyiben maradtak, indultak tovább. A férfi a gimnáziumba, bejelentkezni betegeskedő ismerőséhez. Az osztállyal is megismerkedett. Péntek volt ekkor. Hétfőn már ő tanította őket.

Én tudom, hiszen a legjobb barátnője vagyok, hogy bár Orsolya korábban is bulizós típus volt, s most is az maradt, csak másképp. Amikor kitapasztalta, hogy a férfi nőideálja az „aranyos"-ban testesül meg, elkezdett azzá válni. Egyszer hallotta, hogy a tanár egy ismerősével arról beszélget, hogy ki nem állja az erős sminket, a hajfestéstől egyszerűen hányingert kap, az ékszerektől, főleg ha azok nem ott vannak, ahol nagyjából már megszokott, rosszul lesz. A disznóknak van karika az orrukban, mondta, a borjúnak meg a fülében, de egyiknek sincs egynél több, nemhogy még a szájba, szemöldökbe, ne adj isten, más, nem látható testrészre is kerüljön. A nő akkor szép, fűzte tovább a gondolatot, ha természetes. A született szép nő az igazi. De az aranyos nő akkor is szép, ha nem. Miért akarnak egyesek mássá lenni, mint való maguk? Miért kell más hajszín, miért kell műszempilla, műköröm, kilónyi festék és rúzs? Tényleg, kapott újra levegőhöz a tanár egy frissen eszébe jutott gondolat miatt, megírta ezt már jó Karinthy Frigyesünk is, az a novella címe, hogy *Festék*, és arról szól, hogy van egy férfi és van egy nő (a *Capillária* szerint csak e kettő van, ember nincs is, mert, no hagyjuk, mondta, tudod te is), és a nő már adja magát, kínálja ajkát a csókra s testét a szent egyesülésre, amikor a férfi magából kivetkőzve (hehe, ez jó, vigyorodott el, most figyelj a szójátékra) vetkőztetni kezdi ki ruháiból a nőt, lekerül róla a blúz, szoknya, a kombiné, a harisnya, a cicifix és a bugyi, és marad a nagy semmi, annyira kivetkőztette magából a nőt a férfi. Külsőségei, a ruhák, kupac rongy maradt belőle. Mint a vöröshagyma. Keresed a lényegét, a belső énjét, és csak fejted, hámozod le a héjakat. Aztán a nagy semmi. Orsolya nem akart így járni. Csak szemkontúrt és igen visszafogott sminket használt, szolidan öltözködött. És nyert. Nem volt nehéz, ismerve az ellenfél taktikáját. De mondtam már: igazából nem akart semmit a tanártól. Nem jobb jegyért tetszett neki, nem izgatás céljából, nem incselkedésből, hogy most kacérkodok egy kicsit, kelletem magam, aztán amikor rámharap, amikor kezem, hajam, szemem, szoknyám felé kapkod, kérdem, bosszús-hangosan vagy fejcsóválva, némán, kapkodva, csillogó szemekkel, és akkor a kezére ütök, de tanár úr kérem! Orsi nem ezért tette. Egyszerűen önmaga akart lenni, mert tudta, hogy szép, és hogy a férfi, mint minden férfi szereti a szépet. Hadd örüljön. Orsi szerette, ha örülnek neki.

Különös, azt hittem, csak én gondolkozom így. Mármint ahogy a tanár. Van még köztünk valaki, aki a szép nőket szereti? Ám ezzel Tünde nem ért

a mese végére. Elmondta még, hogy volt az egy hónap alatt egy fogadóóra is, ahol a tanárnak meg kellett jelennie. Orsinak is ott volt az anyukája. Utána azt mondta lányának, hogy igen megnyerő a férfi modora, udvariasan beszél róla, okos és ügyes lánynak tartja, három heti teljesítménye alapján. Javasolja a rajzolást, tehetséget érez benned, kislányom. Úgy beszélt velem, mint régi ismerőssel. Rólad, mint új ismerősről. Ugye nincs köztetek semmi? Tudod, nem lehet. Csak. Öreg. Korombeli. Ismerhetném is akár. És Orsolya ekkor meglátott egy csillámot anyja szemében, megérzett egy rezgést hangjában. Tünde ezután elmondta a történet végét.

Orsolya az egyik órán letegezte a tanárt. Valamire tudta a választ, jelentkezett, s mint a kisdiák (tanááárbááácsííí, taníííítóóónééénííí), hangosan adott nyomatékot ennek. Csakhogy ő keresztnevén szólította a férfit. Gyorsan javított, hogy izé, tanár úr, de már késő volt. Mindenki hallotta. És mindenki úgy tett, mintha nem hallotta volna. A padok közt azonban elindult a sutyorgás, a tudod-mit-jelent-ez összenézés. Aztán ez a susmus kikerült a folyosóra, onnan be a tanáriba, onnan át az igazgatóhoz. Az behívatta a tanárt. De nem tudjuk, mit mondott neki. Az ügy szépen elhalkult, a csoda három napig sem tartott. Ez az utolsó héten történt.

Az utolsó napon, az utolsó óra után, amikor tetőzött az árvíz, Orsi a Kalitkában ült. Üdítőt ivott. Arra gondolt, hétfőn jön vissza az osztályfőnök. Látta, hogy az ekkor már volt tanára a folyó felé ballag. Fizetett, utána indult. Utol is érte, együtt mentek ki az áradó folyóhoz. A férfi arról beszélt, hogy az árvíz az ókori Egyiptomban az életet jelentette. Ritka esemény volt eljövetele, termékenységet hozott. Máshol csak kárt okoz. Kis híján itt is pusztított. Erre Orsi rövid csend után ezt felelte: „Valami jó mégis van benne." „Miért?" „Mert különben nem lenne." És adott egy puszit a férfi arcára. Visszaindult. Megkérdezte, hogy a férfi nem tart-e vele. Az még maradni akart. Hogy meddig, nem tudjuk. Soha többé nem látta Nehéz Dénest.

Ez a vége. De miért csodálkoztok? Azt hittétek, én voltam az a tanár? Hogy az Esti Kornél nevet vártátok? Nem, nem. Én még nem ismerem az utolsó szerelmem.